

RECUNOȘTINȚĂ PRIN GENERAȚII

Dr. Viorica RĂILEANU

În mai anul curent academicianul-lingvist Nicolae Corlăteanu ar fi împlinit 95 de ani. Cu acest prilej, Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei a organizat pe 13 mai **Simpozionul Internațional cu genericul *Probleme actuale de lingvistică. In memoriam acad. Nicolae Corlăteanu (95 de ani de la naștere)***.

Acad. Nicolae Corlăteanu, supranumit Profesor al profesorilor, Patriarh al lingvisticii din această margine de Țară, Omul-enciclopedie,... rămâne a fi una dintre figurile proeminente ale trecutului și prezentului nostru lingvistic, un clasic al culturii românești prin munca devotată și de calitate pe care a depus-o pentru studierea „întâiului și celui mai mare Poem al neamului nostru: limba română”.

Omul, Savantul, Pedagogul Nicolae Corlăteanu s-a născut la 14 mai 1915 într-o familie de țărani din satul Caracui, județul Lăpușna. În anul 1934 a absolvit liceul „Al. Donici” din Chișinău, iar în 1939, 1940 facultățile de litere și filozofie și cea de drept ale Universității din Cernăuți. Între 1940-1941 a fost învățător într-o școală medie din orașelul Ocnîța. Pe timpul războiului muncește la o uzină militară din Rusia, iar din 1943 a fost angajat la Institutul Moldovenesc de Cercetări Științifice, evacuat la Buguruslan, regiunea Orenburg.

După război revine la Chișinău, susține în 1949, la Kiev, teza de doctor în filologie, devine director adjunct (1958-1961), apoi director (1961-1969) la Institutul de Limbă și Literatură al Filialei Moldovenești a AȘ din URSS (din 1961 al AȘM). În 1964 susține la Moscova teza de doctor habilitat în filologie. Din 1961 este membru corespondent, iar din 1965 academician al AȘM. Din 1946 și până în 1988 a muncit, prin cumul, și la Universitatea de Stat din Chișinău în calitate de lector, lector superior, docent, profesor universitar. Acad. Nicolae Corlăteanu a fost primul șef al catedrei de limbă și literatură la USM, fondată în anul 1946. A condus catedra 3 ani (până în 1949). Prin activitatea neîntreruptă la catedră, acad. Nicolae Corlăteanu a continuat marea școală de lingvistică, predând și promovând limba și cultura românească în aspectele lor fundamentale. A dovedit respect pentru tradiție și, în același timp, a impus metode și concepte moderne, devenite puncte de referință atât pentru cei 5 mii de specialiști care au trecut prin școala universitară a lui Nicolae Corlăteanu, astăzi

Acad. Nicolae CORLĂTEANU

distinse personalități ale științei și culturii noastre naționale, cât și pentru alți specialiști din țară și de peste hotarele ei.

A rezuma în câteva fraze contribuția lui Nicolae Corlăteanu la dezvoltarea lingvisticii înseamnă să te situezi obligatoriu la o mare altitudine, pentru a sesiza relieful global al celor peste 800 de contribuții de o uluitoare varietate (monografii, studii, manuale, crestomații, articole, recenzii, rezumate, note etc.), pe care acad. Nicolae Corlăteanu le-a publicat pe parcursul lungii sale cariere științifice și pedagogice (mai mult de 60 de ani) și care au adus un serviciu extraordinar lingvisticii. Aproape nu există domeniu al lingvisticii pe care acad. Nicolae Corlăteanu să nu-l fi explorat cu minuțiozitate și competență: fonetica și fonologia, lexicologia și lexicografia, etimologia, gramatica, istoria limbii, limba latină, cultivarea limbii, sociolingvistica, pentru a nu mai aminti aici remarcabilele sale studii de literatură, privind contribuția scriitorilor clasici și contemporani la dezvoltarea limbii literare.

A fost decorat cu câteva ordine și medalii. Este Eminent al Învățământului din URSS și Eminent al Învățământului din Republica Moldova, Laureat al premiului de Stat al Moldovei în domeniul Științei și Tehnicii, Om Emerit în Știință și Tehnică din Republica Moldova, membru al Uniunii Scriitorilor, Cavaler al Ordinului Republicii, deținător al medaliei Dimitrie Cantemir, însă cea mai mare recompensă este recunoștința de peste ani a posterității. O dovada a fost și Simpozionul internațional, desfășurat la

Institutul de Filologie al AȘM, consacrat memoriei acad. Nicolae Corlăteanu, care și după plecarea sa rămâne un maestru prin opera lăsată generațiilor care l-au urmat.

Savant erudit și de aleasă cultură, lingvist de excepție și om de aur! Așa își aduc aminte de Nicolae Corlăteanu foștii săi studenți, doctoranzi, colegi, prieteni, cercetători din Republica Moldova și din România, întruniți la simpozion, în amintirea cărora numele acad. Nicolae Corlăteanu este viu.

Conform programului de lucru, în cadrul plenarei, un cuvânt de salut a rostit dr. hab. Mariana Șlapac, vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei, iar colegii și discipolii acad. Haralambie Corbu, acad. Constantin Popovici, m. c. Anatol Ciobanu, m. c. Nicolae Bilețchi, doctor honoris causa al AȘM Ion Ungureanu, dr. hab. Anatol Eremia, dr. Maria Cosniceanu i-au adus omagii.

Moderator al dezbaterilor științifice a fost dr. hab. Vasile Bahnaru, directorul interimar al Institutului de Filologie al AȘM.

În cadrul Simpozionului au avut loc două lansări de carte: Nicolae Corlăteanu. *Latina vulgară* (în colaborare cu Lidia Colesnic) și *Nicolae Corlăteanu. Testament. Cred în izbânda limbii române*, recomandate de cercetătoarele dr. Angela Savin și dr. Ana Bantos; a fost prezentat filmul documentar *Academicianul Nicolae Corlăteanu*,

scenariu – acad. M. Cimpoi, regia – G. Siminel, redactor – dr. D. Olărescu.

Comunicările și dezbaterile din cadrul secțiilor s-au impus prin varietate tematică, caracterizându-se prin originalitate, ingeniozitate și profunzime în abordarea unor probleme actuale de gramatică, fonetică, dialectologie, istorie a limbii, onomastică, lexicologie și lexicografie, sociolingvistică, cultivare a limbii, literatură, dovadă a interesului major pe care domeniile în cauză le solicită în zilele noastre, dar și a diapazonului deosebit de cuprinzător al tematicii abordate în activitatea sa de Nicolae Corlăteanu.

Fiind deschizător de drumuri în domenii variate de cercetare a limbii, autor al unor lucrări temeinice, adevărate modele de metodă și rigoare științifică, Nicolae Corlăteanu și-a legat numele, cu discreție, de lupta pentru promovarea și apărarea limbii române, de aceea pentru lingvistica de astăzi, Nicolae Corlăteanu ajunge să fie o emblemă și, în același timp, o culme pentru care trecerea sub tăcere nu mai este posibilă.

Ca ușa recunoștinței să fie deschisă și în viitor pentru cel care a fost Nicolae Corlăteanu, este nevoie ca întreaga sa operă să fie transcrisă și editată în țară într-o bună ediție, ca să poată descoperi și tânăra generație, și cei ce vor urma, cei mai mulți cu uimire, dimensiunile nebanuite ale unei personalități care a ilustrat secolul al XX-lea, devenind nume de referință.

Acad. Nicolae Corlăteanu în aprecierea contemporanilor săi:

Lucrarea despre începuturile scrisului Vă prezintă ca pe un erudit în literatura de specialitate, care își exprimă clar gândirile, stăpânind bine nuanțele subtile ale limbii materne – româna. Vă străduiți să demonstrați, pe baza unei analize lingvistice minuțioase, că primele texte românești (în special „Codicele Voronețean”) trădează originea lor maramureșeană.

Vladimir Șișmariov

Nicolae Corlăteanu este – și acest lucru este bine cunoscut atât în Republica Moldova, cât și în afara ei – un om de litere cu o temeinică pregătire profesională, un erudit și competent cercetător în domeniul filologiei în înțelesul vechi și larg, adică etimologic al acestui cuvânt. Dumnealui a avut obiectiv dintotdeauna disciplinele filologice în tot ansamblul lor, adică toate formele de manifestare ale limbii unui popor.

Silviu Berejan

Munca de filolog a lui Nicolae Corlăteanu este valoroasă prin rezultatele ei bogate. Savantul nu și-a precupețit puterile pentru a îmbogăți cu noi și noi lucrări științifice patrimoniul filologiei moldovenești contemporane, iar unele din ele, după cum s-a văzut, rămân lucrări fundamentale prin originalitatea tratării temelor și prin varietatea și bogăția materialului.

Vasile Coroban

*Nicolae Corlăteanu este patriarh al lingvisticii românești din această margine de țară nu numai în sensul venerabilei vârste pe care o rotunjește zilele acestea, ci și în acela de domn unanim și meritoriu recunoscut al limbii române din Basarabia.... Nu putem să nu recunoaștem că Nicolae Corlăteanu este, la ora actuală, în Basarabia, cel mai mare lingvist, **unus et leo**.*

Nicolae Mățaș

Atât în munca de cercetare, cât și în cea de predare, Nicolae Corlăteanu, a dat dovadă de o vastă erudiție demnă de laudă, de meticulozitate, acuratețe și acribie nemțească, calități care l-au ridicat pe pedestalul științei și, pe lângă sutele de articole și studii, zecile de cărți, recenzii, note etc., lasă în urma sa un număr însemnat de discipoli.

Onufrie Vințeler (Cluj-Napoca)